

Endringer i bioteknologiloven og tilhørende retningslinjer

Petter Bjerke
Partner, Faggrubeleder
personvern og immaterialrett

Stortinget vedtok 26. mai 2020 at det skal gjennomføres flere endringer i bioteknologiloven og de tilhørende retningslinjene.

Sentrale trekk ved vedtaket kan oppsummeres slik:

- 1. Alle gravide kvinner i første trimester vil motta tilbud om ultralyd med tilleggsundersøkelser, som kan avdekke alvorlig sykdom eller skade hos fosteret.** Dette vil være et tilbud fra det offentlige helsevesenet. Stortingets flertallets begrunnelse er å øke sjansen for å tidlig kunne identifisere et foster som har økt sykdomsrisiko, og vurdere mulige oppfølgingstiltak.
- 2. Aldersgrensen for å få tilbud om fosterdiagnostikk, det vil si undersøkelse vedrørende fosterets genetiske egenskaper, senkes til 35 år ved termin.** Tidligere var aldersgrensen 38 år.
- 3. Det skal bli tillatt å utføre Non-Invasive Prenatal Testing (NIPT-test) på alle gravide kvinner i Norge.** NIPT-testen er en fosterdiagnostisk metode, som gir opplysninger om barnets kjønn, og om barnet har trisomi 21 (Downs syndrom) og visse andre sjeldne tilstander. Metoden kan brukes fra 9-11 svangerskapsuke, ifølge opplysninger fra Helsedirektoratet.
- 4. Det blir tillatt med assistert befruktning for enslige.** Tidligere kunne assistert befruktning kun utføres på en kvinne som er gift eller samboer. Vilkåret for inseminasjon var tidligere enten at mannen ikke kan befrukte kvinnen, at mannen har eller bærer en alvorlig sykdom, eller at to kvinner er gift eller samboere. Nå vil altså også

inseminasjon også kunne finne sted på en enslig kvinne, uten at hun trenger å ha en mannlig eller kvinnelig partner. For å regnes som enslig, må kvinnen bo for seg selv.

5. Det blir tillatt med eggdonasjon. Eggdonasjon vil si at en kvinne donerer en eller flere eggceller, som kan brukes til å kunstig befrukte en annen kvinne, eller til forskningsformål. Bioteknologiloven tillot tidligere kun sæddonasjon. Eggdonoren må være over 25 år, og ikke eldre enn 35 år (mens sæddonor må være over 18 år). Det er behandlende lege som velger sæddonor eller eggdonor.

Befruktede egg kan bare settes inn i livmoren til den kvinnen som skal være barnets mor. Det tillates altså ikke surrogati, det vil si at en kvinne som ikke skal være barnets mor, bærer frem barnet.

Ved assistert befruktning til par vil ikke samtidig egg- og sæddonasjon tillates, og heller ikke donasjon av et befruktet egg. Ved eggdonasjon vil altså mannen i parforholdets egen sæd benyttes, og ved sæddonasjon benyttes kvinnens eget egg.

Ved assistert befruktning til enslige må egget komme fra den enslige kvinnen selv. Det vil derfor ikke bli tillatt at et egg fra en annen kvinne befruktes med sædceller fra en donor, og innsettes i den enslige kvinnen.

Den økonomiske kompensasjonen for donasjon av kjønnsceller skal reflektere belastning og tidsbruk for donor, noe som innebærer at nivået vil settes noe høyere for kvinnelige donorer enn for de mannlige. Kompensasjonen skal settes på et moderat nivå, og man skal se hen til de øvrige nordiske land.

6. Det vil også tre i kraft en aldersgrense for assistert befruktning. Kvinnen som skal motta assistert befruktning, kan ikke være eldre enn fylte 46 år ved inseminasjon eller innsetting av befruktet egg.

7. Det innføres nye regler om lagring av befruktede egg. Med endringene blir det nå lovlig å lagre befruktede egg, frem til kvinnen egget skal settes inn i, er fylt 46 år. Kvinnen kan samtykke til en kortere lagringstid. Virksomheten som utfører assistert befruktning, kan ut fra ressurs- og nyttehensyn bestemme en kortere lagringstid. Uten samtykke fra kvinnen kan den imidlertid ikke være kortere enn fem år fra befruktningstidspunktet.

8. Det vil bli lovlig å importere og lagre ubefruktede kjønnsceller (fryse egg), også på ikke-medisinsk grunnlag. Slik lagring kan for eksempel være aktuelt for personer som ønsker å vente med å få barn. Den offentlige helsetjenesten har ikke ansvar for lagring som er ikke-medisinsk begrunnet, og det kan kreves full egenbetaling for slik lagring.

9. Det har blitt tillatt å benytte sæd fra avdød til assistert befruktning. Forutsatt at det kan dokumenteres at det er i samsvar med avdødes ønske, kan lagret sæd fra avdød, eller egg som er befruktet med avdødes sæd, brukes til assistert befruktning av avdødes gjenlevende ektefelle eller samboer. Det er et krav om at den gjenlevende er enslig ved inseminasjon eller innsetting av befruktet egg. Det befruktede egget må også være hennes eget. Den avdøde vil ha juridisk status som barnets far.

10. Reglene om barnets rett til opplysning om donor endres. Med de nye reglene har barnet som er født ved hjelp av donert ubefruktet egg eller donert sæd, ved fylte 15 år rett til å få opplysninger om donoridentiteten. Tidligere hadde barn født etter assistert befruktning rett til informasjon ved fylte 18 år.

Fagområder   Immaterialrett og teknologi

Bransjer   Life Sciences
